

Tallennuskäytännöt – eroja ont- ja julkaisujen tallentamisen välillä.

- ▶ Theseuksessa rekisteröity käyttäjä pääsee syöttämään tiedostoja/metadataa ONT-kokoelmapuolella, josta ne menevät käsittelijöiden workflowhun.
- ▶ Julkaisu-kokoelmapuolelle pääsee tiedostoja syöttämään vain tiettyihin theseus-ryhmiin lisätyt käyttäjät (kokoelma-admin jne.), tai vaihtehtoisesti Justuksen pääkäyttäjät Justuksen kautta (rinnakkaistallennustiedosto+tila 2). Rivikäyttäjä ei pääse syöttämään julkaisuja, eikä julkaisu-kokoelmassa ole hyväksyntä workflowta.
- ▶ Toimiiko käytäntö?

ORCID ja tietosuojaseloste

- ▶ CSC ja Kansalliskirjasto työstää ORCID-tiedon siirtymistä Justuksesta Theseukseen (dc.contributor.orcid).
- ▶ Mainttu myös theseuksen tietosuojaselosteessa yhtenä tietosisältönä, vaikka tietosuojaseloste viittaakin pääasiassa rekisteröityneisiin käyttäjiin.

Kansalliskirjaston muutokset/kuulumiset: DSpace-päivitys

- ▶ Julkaisuarkistopalvelut osa Saatavuuden palvelut palveluryhmää
<https://www.kansalliskirjasto.fi/fi/uutiset/kansalliskirjasto-uudistaa-toimintarakennettaan>
- ▶ Julkaisuarkistot päivitetään DSpace versioon 8 ensi vuoden 2025 aikana.
 - ▶ Palvelukohtainen aikataulu tarkentuu alkuvuodesta, riippuu ulkoisista kytkennöistä (Justus) ja niiden testaus/toimivuus aikataulusta. CSC ajoittanut Justus muutostyöt helmi-maaliskuuhun.
 - ▶ Theseuksen aikataulu riippuvainen pitkälti ont-aikatauluista.
 - ▶ Pilottipalveluna Otos <https://otos.stat.fi/home>
- ▶ Rajapinnat: asiakkaat ohjataan käyttämään DSpace 8 uusittua REST-rajapintaa (esim. OpenSearchin sijaan). Jos on esim. Theseuksesta syötteitä organisaation omille sivuille (uudet julkaisut tms.) voi päivityksellä olla sitten vaikutuksia näihin.

Kansalliskirjaston muutokset/kuulumiset: muuta 1/2

► Cloudflare

- Kansalliskirjasto laajentamassa Cloudflare-palvelun käyttöä kasvaneen epätoivotun liikenteen (AI botit, haittaliikenne) suodattamiseksi kaikissa palveluissaan. Ei vielä julkaisuarkistoihin, koska sisältää isojen tiedostojen siirtojen rajoituksia, mahdollisesti vaikutuksia myös tilastointiin.

► PAS-siirrot:

- Yleisellä tasolla: Julkaisuarkistojen ISBN:lliset post-2021 monografiat metadataprosessiin (MARC21-konversiot), suunnittelu.

► E-kirjat

- Kansalliskirjasto saanut tehtäväksi määritellä e-kirjan kriteerejä. Esim. pdf:t julkaisuarkistossa voi olla e-kirjoja, mutta toisaalta esim. graduja, vaikka ovat pdf-tiedostoja julkaisuarkistossa, ei ehkä ole mielekästä määritellä e-kirjoiksi. Perusteiden hakeminen eronteoilta vaatii keskustelua.
- Määritelmällä mahdollisesti vaikutuksia e-kirjojen saavutettavuusdirektiivin soveltamiseen käytännössä?

Kansalliskirjaston muutokset/kuulumiset: muuta 2/2

- ▶ Metadatasta ja saavutettavuudesta:
 - ▶ Julkaisuarkistojen kuvailuverkosto aloitti uudestaan toimintansa 2023 syksyllä
 - ▶ Tehtävänä julkaisuarkistojen metadatasuosituksen päivittämistä, mm. kenttien lisäämistä, kenttien toiminnan tarkempaa kuvaamista.
 - Mm. embargo-kenttä ja toiminta tulee muuttumaan DSpace versiossa 8. Tekninen mahdollisuus tiedostotasoiselle (ei tietoa metadatatassa) mutta lähtevät tietueason kentän määrittelystä.
 - ▶ metadatasuosituksen dc.rights -kentän sisältöjä yhteensopivammaksi Finnan kanssa, ei tarvitse välttämättä ottaa käyttöön julkaisuarkistoissa.
 - ▶ Luotu uudet saavutettavuuskentät ja luodaan ohjeistusta saavutettavuuskenttien käyttöön. Päivitetään metadatasuositukseen, sitten palvelukohtaisesti

AVOTT ja avoin julkaiseminen

- ▶ Kokooma- ja yksittäisteosten avoimen saatavuuden osalinjauksen **luonnos** kommentoilla loppukesällä.
 - ▶ Hyvin samankaltainen lehti- ja konferenssiartikkelien kanssa tavoitteiltaan, paino kuitenkin ehkä enemmän rahoituksen ja julkaisemisen mallien kehittämisessä, hyvä yhteenveto tämänhetkisestä tilanteesta ja kehityskulusta rahoituksen kohdentamisen näkökulmasta.
 - ▶ koskee tyyppejä A3, C1.
 - ▶ Tavoitteet: 2030 nämä avoimia; suorat neuvottelut kustantajien kanssa, bpc/apc-maksujen hyödyntäminen, rinnakkaistallentaminen
 - ▶ läpinäkyvyys
 - ▶ 2028 kehitetty rahoitusmalli myös tieteelliseen kotim. kielten tieteelliseen kirjajulkaisemiseen, ”bibliodiversiteetti”

AVOTT ja avoin julkaiseminen

- ▶ AVOTT julistuksen päivitys, lehti- ja konferenssiartikkelilinjauksen päivitys
- ▶ Avoimen tieteen ja tutkimuksen rahoituksen tiekartta -kommentoinnin aloituswebinaari <https://avointiede.fi/fi/tapahtumat/avott-rahoituksen-tiekartan-komentoinnin-aloituswebinaari>
- ▶ AVOTT seurannan tulosten julkaisuwebinaari <https://avointiede.fi/fi/tapahtumat/avott-seurannan-tulosten-julkaisuwebinaari>
 - Amkien avoin tkio-verkoston järjestämänä, amkien näkökulmasta: <https://tt.eduuni.fi/sites/amkit/avoin/SitePages/Webinaarit%202024.aspx>
- ▶ 2026 AVOTT seurannan indikaattorityöpaja <https://avointiede.fi/fi/tapahtumat/indikaattorikehitys-vuoden-2026-avott-seurantaan>
- ▶ Talvipäivät 3.-4.12 Turku, Åbo Akademi (monikielinen tiedeviestintä)